

Силабус
навчальної дисципліни
Медіакритика
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма Журналістика
Спеціальність 061 Журналістика
Галузь знань 06 Журналістика
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Викладач (і)	Юлія МЕЛЬНИКОВА
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/melnikova-yuliya-oleksandrivna/
Контактний тел.	+38 050 9391828 (telegram)
E-mail викладача:	melnichka07@gmail.com
Графік консультацій	Середа, 14.00-16.00 (ідентифікатор зум-конференції: 591 418 4370 код доступу: 495786)

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні/ семінарські/ лабораторні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	16	14	60	екзамен
	4	4	82	екзамен

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: журналістика, засоби масової інформації, медіакритика, критичне мислення, пропаганда, дезінформація, саморегуляція журналістів, медіатексти, постправа

Мета та предмет курсу:

Мета навчальної дисципліни — розвинути у студентів критичне мислення щодо споживання та створення медіаконтенту. Предметом є зосередження на аналізі сучасного медіапростору, його соціальних, культурних та політичних впливів; на критичній оцінці різних видів медіаконтенту; розумінні механізмів маніпуляцій та спотворень інформації; аналізі ролі медіа в суспільстві.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ЗК 4. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 11. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях СК 8. Здатність використовувати сучасне	ПРЗ 1. Знає професійні стандарти, етичні та правові норми, що регулюють функціонування ЗМК та журналістську діяльність в Україні. ПРУ 3. Здатний дотримуватись професійних стандартів, етичних та правових норм, забезпечуючи суспільство різнобічною,

<p>програмне забезпечення та технічне обладнання для провадження журналістської діяльності.</p> <p>ФК 13. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави</p>	<p>оперативною, повною і правдивою інформацією. Уміє діяти соціально відповідально.</p> <p>ПРУ 9. Уміє писати журналістські матеріали для різних видів ЗМК (друковані, радіо, телебачення, інтернет-ЗМІ), використовуючи відповідні жанри журналістських матеріалів, специфіку їх підготовки відповідно до різновиду ЗМК (друковані, радіо, телебачення, інтернет-ЗМІ).</p> <p>ПРК 1. Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників масово-інформаційного процесу</p>
---	--

Зміст курсу:

- Тема 1. Медіакритика: сутність спеціалізації. Зміст поняття «медіакритика».
- Тема 2. Становлення медіакритики як особливої сфери журналістики.
- Тема 3. Функції та різновиди медіакритики.
- Тема 4. Медійна критика як форма саморегулювання журналістської спільноти
- Тема 5. Соціальна роль медіакритики.
- Тема 6. Медіакритика та аудиторія ЗМІ.
- Тема 7. Жанрова система медіакритики.
- Тема 9. Стереотипи масової свідомості.
- Тема 10. Мова ворожнечі в медіа.
- Тема 11. Проблема замовної журналістики.
- Тема 12. Проблема таблоїдизації та шоуїзації.
- Тема 13. Маніпуляція і пропаганда.
- Тема 14. Підготовка медіакритичних матеріалів.

Методи навчання:

лекції, практичні заняття, дискусії, аналіз кейсів (Case study), проєктне навчання.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від здобувачів очікується здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, активна участь у практичних заняттях та виконання самостійної роботи.

Дозволяється використовувати ChatGPT або інші інструменти штучного інтелекту для швидкого збору інформації та первинного аналізу, на основі чого самостійно готувати доповідь, відповідь на питання або інші завдання. Використовувати ChatGPT для генерації готових рефератів чи домашніх робіт є неприпустимим.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

Технічне забезпечення: комп'ютери або ноутбуки, сканер, принтер; аудіо- та відеообладнання (мікрофон, диктофон, відео- та фотокамери).

Програмне забезпечення: текстові редактори (Microsoft Word, Google Docs); інструменти для аналізу даних: Microsoft Excel, Google Sheets; інструменти для візуалізації даних, створення графіків, карт і діаграм Datawrapper, Tableau; інструменти для перевірки фактів та роботи з базами даних (Maltego, Pipl, LexisNexis); програмне забезпечення для роботи з мультимедіа (Adobe Premiere Pro, Adobe Photoshop, Canva), інструменти для шифрування і захисту даних.

Наочність: презентації, відеолекції та документальні фільми, аналіз кейсів, інтерактивні вправи та симуляції – моделювання реальних ситуацій для відпрацювання навичок журналістських розслідувань.

Система оцінювання та вимоги:

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100
Лекційні заняття (конспект, творчі завдання)	10	
Практичні заняття	30	
Самостійна робота	10	
Екзамен	50	

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання, та балів, отриманих здобувачем на екзамені. Підсумкова оцінка вираховується за шкалою, яка використовується в університеті, та шкалою ЄКТС.

Шкала оцінювання

Оцінка за бальною шкалою, що використовується в Університеті	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Бутиріна М. В. Стереотипи масової свідомості: особливості формування та функціонування у медіа середовищі: монографія. Дніпропетровськ: «Слово», 2009. 368 с.
2. Вебер А. Навчальний посібник з проблематики «мови ненависті». Пер. з англ. Східно-Європейського Інституту Розвитку; за заг. ред. О. Павліченка. К. : Тютюкін, 2010. 96 с.
3. Іванова О., Мойсеєва О., Стеблина Н. Місцева преса: посібник для ЗМІ. Як регіональним журналістам працювати за часів нових медіа та кризи демократії. Київ: ТОВ «Бізнесполіграф», 2019. URL : http://www.ualocal.media/wp-content/uploads/2019/09/tutorial_print.pdf

4. Квіт С. Масові комунікації : підручник. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. 208 с.
5. Проект «Без Кордонів» ГО «Центр «Соціальна Дія»: МОВА ВОРОЖНЕЧІ ТА ЗМІ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ПІДХОДИ. Київ, 2015. 64 с.
6. Сулім А. А. Медіакритика в Україні: функції, тематика, проблематика : дис. на здобуття наукового ступеня канд. наук із соц. ком. Дніпропетровськ, 2015. 242 с.
7. Фенько Н.М. Медіакритика: навчально-методичний посібник. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. 103 с.

Допоміжні

8. Голоднікова Ю. Парадокси української медіакритики. *Медіакритика* : №16. 20.03.09. URL : <http://www.mediakrytyka.info/drukovani/paradoksy-ukrayinskoyimediakrytyky.html>.
9. Довженко О. Для чого потрібна медіакритика? *Медіакритика*. 03.11.2010. URL : <http://www.mediakrytyka.info/media-filosofiya/mediakrytyka-v-ukrayini-nedorosla-y-nedootsinena.html>
10. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів : ПАІС, 2004. 268с.
11. Потятиник Б. Медіа: ключі до розуміння. Л, 2004. 312 с.
12. Потятиник Б. Медіакритика в системі журналістської освіти України : Львів – Київ – Транзит. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2017. Випуск 42. С. 54–61.

Інформаційні ресурси

13. Бібліотека БДПУ.
14. Детектор медіа <https://detector.media/>
15. Європейська обсерваторія журналістики <https://ua.ejo-online.eu/>
16. Інститут масової інформації <https://imi.org.ua/>
17. МГО «Інтерньюз–Україна» <https://internews.ua/about>
18. Медіакритика <https://www.mediakrytyka.info/>
19. Медіаняня <https://mediananny.com/>
20. Незалежна медійна рада <https://mediarada.org.ua/>
21. Телекритика <https://telekritika.ua/>
22. Український журналістський фонд http://ujf.org.ua/?page_id=2
23. Український інститут медіа та комунікації
24. Фондація «Суспільність» <http://souspilnist.org/>